

Eenduidige studentenpas

'Noodzaak en mogelijkheden'

Utrecht, 30-9-2010

Berenschot

Jan Sprenger

Fred van Blommestein

Tom Pots

Eenduidige studentenpas

Inhoud	Pagina
Managementsamenvatting	1
Begrippen	1
1. Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Vraagstelling	2
1.3 Leeswijzer	2
2. Aanpak	3
2.1 Fact finding	3
2.2 Enquête	3
2.3 Rondje langs enkele instellingen, studentenorganisaties, Studielink en DUO	3
2.4 Rapportage van resultaten	4
2.5 Analyse van resultaten	4
2.6 Advies van Berenschot	4
3. Resultaten	5
3.1 Resultaten van fact finding	5
3.2 Resultaten van enquête	6
3.3 Resultaten van rondje langs de instellingen	10
4. Analyse	12
4.1 Functies van de papieren OV-studentenkaart	12
4.2 Negatieve gevolgen voor studenten	12
4.3 Mogelijkheden van huidige studentenpas	13
4.4 Alternatieven	13
5. Advies Berenschot	17

Managementsamenvatting

De papieren OV-studentenkaart is vervangen door een algemene OV-chipkaart waarop het studentenreisproduct slechts elektronisch is aangebracht. De kaart verliest daarmee de mogelijkheid te dienen als studentidentificatiekaart voor niet-OV functies, zoals toegang tot clubs, verkrijgen van kortingen, etc.

In dit rapport is onderzocht wat de consequenties hiervan zijn voor de studenten. Die blijken beperkt te zijn. Slechts ongeveer een op de tien studenten ondervindt problemen. De overige studenten maken geen gebruik van de functies, of ze gebruiken hun studentenpas (collegekaart, bewijs van inschrijving) om zich te legitimeren.

De reden waarom sommige studentenpassen niet als studentlegitimatie kunnen worden gebruikt is omdat er grote variëteit bestaat in de uitvoering en in de geldigheid van studentenpassen. Indien instellingen gestimuleerd kunnen worden om meer uniformiteit aan te brengen in studentenpassen kunnen de problemen die optreden na het verdwijnen van de papieren OV-studentenkaart worden opgelost.

De gepersonaliseerde OV-chipkaart kan daarbij eventueel als stamkaart worden gebruikt, wat het uitgeven van studentenpassen vergemakkelijkt.

Begrippen

Papieren OV-studentenkaart: De kaart die tot 2010 werd uitgegeven aan studenten die recht hadden op studiefinanciering en die zij konden gebruiken als vervoers- en/of kortingbewijs in het openbaar vervoer.

Studenten OV-chipkaart: Een kaart, voorzien van een chip, die in 2010 is uitgegeven aan studenten die recht hadden op studiefinanciering. Deze kaart is een overgangskaart. Er is wel op te zien dat de houder studeert, maar niet bij welke onderwijsinstelling of voor welk studiejaar.

OV-chipkaart: De kaart die vanaf 2011 door studenten kan worden aangeschaft en waarop zij een studentenreisproduct kunnen laden.

Studentenpas: Een pas uitgegeven door de onderwijsinstelling waarmee de student kan bewijzen dat hij of zij ingeschreven is (bijvoorbeeld collegekaart, schoolpas, bewijs van inschrijving).

Stamkaart: Een kaart die dient als identificatiemiddel voor een andere kaart.

ISIC: International Student Identity Card, een door Unesco erkende internationale studentenidentificatiekaart.

Algemene identiteitskaart: De door de gemeenten uitgegeven kaart die kan worden gebruikt als alternatief voor een paspoort.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In het kamerdebat op 4 november 2009 over de invoering van de Studenten OV-Chipkaart is door één van de partijen gesteld dat de papieren OV-studentenkaart voor studenten bijna een semi-identiteitskaart is geworden, die werd gebruikt als studentenlegitimatie en om korting te krijgen bij bioscopen, sportscholen, etc. Op de nieuwe OV-chipkaart is niet meer te zien dat de houder student is. Naar aanleiding van dit Kamerdebat heeft de minister van OCW toegezegd te inventariseren of het haalbaar is via Studielink of een ander kanaal ervoor te zorgen dat studenten een geüniformeerde studentenpas kunnen krijgen.

Het doel van deze inventarisatie is om duidelijkheid te krijgen over de nadelige gevolgen die studenten ondervinden als gevolg van het verdwijnen van de papieren OV-studentenkaart en om de mogelijkheden te onderzoeken waarmee deze nadelen zijn te ondervangen. Op basis van de rapportage van deze inventarisatie moet bepaald kunnen worden of het zinvol en haalbaar is om een eenduidige studentenpas centraal te organiseren.

1.2 Vraagstelling

De centrale vraag voor dit onderzoek luidt:

Ondervinden studenten nadelen nu zij niet meer beschikken over de papieren OV-chipkaart die de facto ook fungeerde als een eenduidige studentenpas voor heel Nederland en zo ja, wat kan er worden ondernomen om die nadelen tegen te gaan?

De vraag wordt beantwoord door:

- te onderzoeken welke voordelen studenten hadden van de identificerende functie van de papieren OV-studentenkaart, of die voordelen verdwijnen met het verdwijnen van de kaart en hoe groot de nadelen zijn die studenten daarvan ondervinden;
- na te gaan op welke wijze de nadelen zijn te verhelpen en welke rol OCW daarbij kan spelen.
- een vergelijking te maken van de voor- en nadelen en kosten en baten van verschillende opties.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de aanpak beschreven om antwoord te geven op de vraagstelling. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. Die resultaten worden in hoofdstuk 4 geanalyseerd. Ten slotte geven wij in hoofdstuk 5 ons advies.

2. Aanpak

De aanpak bestaat uit zes stappen die in onderstaande figuur zijn weergegeven:

In de onderstaande paragrafen worden de stappen en de aanpak verder toegelicht.

2.1 Fact finding

Door middel van een bureauonderzoek en gesprekken met vertegenwoordigers van LSVb en ISO, Studielink, DUO en de verantwoordelijke ambtenaren bij het Ministerie van OCW is het probleemgebied verkend: welke voordelen hadden studenten van de identificerende papieren OV-studentenkaart, welke typen identiteitskaarten zijn er in omloop voor studenten, wat is hun functie, welke informatie bevatten ze, welke problemen worden er gemeld, wat is het (keten)proces voor het produceren en evt. innemen van de kaarten, etc. Tevens is een schatting van de kosten gemaakt voor het uitgeven van verschillende typen kaarten.

2.2 Enquête

Onder studenten is een enquête uitgezet, die door 441 studenten is ingevuld. De respondenten studeren bij verschillende instellingen (8 MBO-, 7 HBO- en 11 WO-instellingen) in 23 steden. In de enquête is gevraagd voor welke doeleinden (behalve Openbaar Vervoer) de papieren OV-studentenkaart werd gebruikt, voor welke doeleinden een studentenpas wordt gebruikt en of die studentenpas de functies van de papieren OV-studentenkaart kan overnemen.

2.3 Rondje langs enkele instellingen, studentenorganisaties, Studielink en DUO

Het is van belang om na te gaan welke eisen onderwijsinstellingen en studenten stellen aan een studentenkaart. Daarom is met diverse vertegenwoordigers van instellingen gesproken. In de gesprekken met de instellingen is achterhaald in hoeverre zij voor identificatiedoelinden bruikbare

studentenpassen uitgeven. Tevens is nagegaan welke voor- en nadelen er voor de instellingen en studenten kleven aan het invoeren van een uniforme studentenkaart.

Er zijn gesprekken gevoerd met 13 instellingen, 4 MBO-, 5 HBO- en 4 WO-instellingen.

2.4 Rapportage van resultaten

De resultaten van de fact finding, de enquête en het rondje langs de instellingen zijn verwerkt en samengevat in een rapportage. Deze bevindingen zijn weergegeven in hoofdstuk 3.

2.5 Analyse van resultaten

Na het weergeven van de resultaten zijn de resultaten geanalyseerd. Daarbij is gefocust op de functies van de papieren OV-studentenkaart, de negatieve gevolgen voor studenten, mogelijkheden van de huidige studentenpas en de alternatieven. De analyse van de resultaten is beschreven in hoofdstuk 4.

2.6 Advies van Berenschot

Ten slotte hebben wij in hoofdstuk 5 op basis van alle voorgaande stappen ons advies beschreven.

3. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de volgende resultaten beschreven:

1. Fact finding
2. Enquête
3. Rondje langs instellingen

3.1 Resultaten van fact finding

De OV-chipkaart wordt namens de openbaar vervoerbedrijven uitgegeven door Translink Systems (TLS). Het beleid van TLS is om een algemene OV-chipkaart voor alle reizigers op de markt te brengen (in drie typen: gepersonaliseerd, oplaadbaar en eenmalig), ongeacht welke markt wordt bediend (zakelijke reizigers, ouderen, studenten, etc.). De gepersonaliseerde OV-chipkaart heeft een geldigheid van 5 jaar. Het product dat op een specifieke doelgroep is gericht wordt uitsluitend elektronisch op de kaart geladen. Dit beleid verhindert het uitgeven van kaarten waarop zichtbaar is gemaakt dat iemand studeert. Technisch zou dat overigens wel mogelijk zijn, maar TLS als onafhankelijke, private partij is momenteel niet bereid zo'n uitzondering voor studenten te maken.

TLS is wel voornemens om partijen buiten het Openbaar Vervoer de mogelijkheid te geven producten op de OV-chipkaart te laten laden. Zo'n product kan dan bijvoorbeeld worden gebruikt om met de chipkaart te betalen voor krantjes en croissantjes, maar kan ook aangeven dat de drager is ingeschreven bij een onderwijsinstelling. Voor het uitlezen van die informatie is echter apparatuur nodig die waarschijnlijk niet door alle partijen zal worden aangeschaft die studentenkortingen geven. Bovendien zijn partijen buiten TLS vooralsnog sceptisch: TLS zou eerst de OV-chipkaart als vervoerbewijs zonder problemen werkend moeten hebben voordat uitbreiding van de functionaliteit kan worden overwogen.

Indien in plaats van de papieren OV-studentenkaart een studentenlegitimatie zou worden uitgegeven (bijvoorbeeld door DUO), dan moet gerekend worden op aanzienlijke kosten. De directe operationele kosten voor het uitgeven van een gepersonaliseerd identiteitsbewijs (met pasfoto) bedragen al snel vijf Euro. Daarbij komen de kosten van administratie, beheer, helpdesk, inname, etc. Ter illustratie: van de papieren OV-studentenkaart werden jaarlijks 70 000 vervangende kaarten verstrekt. De totale kosten bedragen ongeveer vijftien Euro per kaart. In Nederland zijn er 700 000 studenten. Er moet dus gerekend worden op een jaarlijks bedrag van 10,5 miljoen Euro, indien een nieuwe studentenlegitimatie centraal uitgegeven zou worden.

Studenten kunnen voor 15 Euro een International Student Identity Card (ISIC) aanschaffen. Deze kaart is sinds kort gecombineerd met het Cultureel Jongeren Paspoort (CJP). De uitgifte vindt in Nederland plaats door de Stichting Cultureel Jongerenpaspoort en enkele reisbureaus. Het is onduidelijk in hoeverre MBO studenten een ISIC kunnen aanschaffen. De internationale ISIC organisatie stelt dat: "The ISIC card is available to full-time students at school, college or university, aged 12 years and above; there is no upper age limit". Via de CJP site kunnen in Nederland echter alleen studenten aan HBO en WO de kaart aanvragen. Tijdens het aanvraagproces wordt on-line

gecontroleerd of iemand studeert. Dat gebeurt door middel van een service van Surfspot (een dienst van de Surf Foundation).

3.2 Resultaten van enquête

Het doel van de enquête was om duidelijkheid te krijgen over de nadelige gevolgen die studenten ondervinden door het verdwijnen van de papieren OV-studentenkaart. De papieren OV-studentenkaart was voor studenten bijna een semi-identiteitskaart geworden, die gebruikt kon worden als legitimatie en om allerlei kortingen te krijgen. Het presenteren van de resultaten is als volgt opgebouwd.

1. Inzicht in het gebruik van de papieren OV-studentenkaart en van de studentenpas door studenten binnen en buiten de universiteit voor 1 januari 2010.
2. Inzicht in de mogelijkheid van studenten om de studentenpas te gebruiken daar waar voor 1 januari 2010 de papieren OV-studentenkaart werd gebruikt.

Bovenstaande resultaten zijn in onderstaande subparagrafen verder uitgewerkt.

3.2.1 Gebruik papieren OV-studentenkaart en studentenpas binnen de onderwijsinstelling

In de onderstaande tabel wordt weergegeven waar de studenten voor 1 januari 2010 de papieren OV-studentenkaart of de studentenpas voor gebruikten binnen de onderwijsinstelling. De resultaten laten zien dat een zeer beperkt percentage van de respondenten de OV-studentenkaart voor 1 januari 2010 gebruikte binnen de onderwijsinstelling.

De vraag luidde: "kun je aangeven waarvoor je binnen de (hoge)school/universiteit vóór 1 januari 2010 je oude papieren OV-studentenkaart gebruikte en waarvoor je studentenpas?". Studenten die geen van beide kaarten voor de betreffende functie gebruikten konden de vraag overslaan.

Functie binnen de onderwijsinstelling	Papieren OV-studentenkaart	Studentenpas
Bewijs van inschrijving	8%	92%
Toegang tot hoofdingang	3%	97%
Toegang tot lokalen	3%	97%
Toegang tot bibliotheek	2%	98%
Betalen in restaurant	14%	86%
Printen/kopiëren	4%	96%

Functie binnen de onderwijsinstelling (vervolg)	Papieren OV-studentenkaart (vervolg)	Studentenpas (vervolg)
Inschrijven voor vakken	2%	98%
Doen van tentamens	2%	98%
Kopen van boeken	4%	96%

3.2.2 Gebruik papieren OV-studentenkaart en studentenpas buiten de onderwijsinstelling

In de onderstaande tabel wordt weergegeven waar de studenten voor 1 januari 2010 de papieren OV-studentenkaart of de studentenpas voor gebruikten buiten de onderwijsinstelling. De resultaten laten zien dat studenten voor 1 januari 2010 een lichte voorkeur hebben om buiten de instelling de papieren OV-studentenkaart te gebruiken. De studentenpas wordt echter bijna even vaak gebruikt.

Functie buiten de onderwijsinstelling	Papieren OV-studentenkaart	Studentenpas
Toegang tot kroegen/clubs	53%	47%
Legitimatie	62%	38%
Korting in kroegen/clubs	60%	40%
Korting in restaurants	57%	43%
Korting in winkels	58%	42%
Korting op mijn zorgpolis	62%	38%
Korting bij online shoppen	47%	53%
Korting op rijlessen	47%	53%
Korting op theater- en concertkaartjes	53%	47%
Korting op het kopen van muziek	50%	50%
Korting op sport	33%	67%
Korting in musea	51%	49%
Korting op reizen	68%	32%

Functie buiten de onderwijsinstelling (vervolg)	Papieren OV-studentenkaart (vervolg)	Studentenpas (vervolg)
Korting op mobiele telefoons	52%	48%
Korting op fastfood (bezorgen)	52%	48%
Korting bij de kapper	55%	45%
Korting in de bioscoop	60%	40%
Korting op boeken	55%	45%

3.2.3 Een substituut voor de papieren OV-studentenkaart binnen de onderwijsinstelling

Slechts een zeer beperkt percentage van respondenten gebruikten voor 1 januari 2010 de papieren OV-studentenkaart binnen de onderwijsinstelling (zie paragraaf 3.2.1). Voor die groep studenten is onderzocht of zij in plaats van de papieren OV-studentenkaart ook hun studenten OV-chipkaart of studentenpas konden gebruiken. De resultaten zijn in onderstaande tabel weergegeven en zijn percentages van de totale populatie. De resultaten laten zien dat het beperkte aantal studenten dat voor 1 januari 2010 hun papieren OV-studentenkaart gebruikten binnen de onderwijsinstelling vaak hun studentenpas als substituut kunnen gebruiken. Slechts enkele procenten kan geen van beide kaarten gebruiken.

De vraag luidde: “Je gebruikte vóór 1 januari 2010 binnen de (hoge)school/universiteit je oude papieren OV-studentenkaart voor [functie], kun je hiervoor ook je Studenten OV – chipkaart/Studentenpas gebruiken?”.

Functie binnen de onderwijsinstelling	Studenten OV-chipkaart	Studentenpas	Geen van beide kaarten
Bewijs van inschrijving (8%)	1,1%	3,6%	3,3%
Toegang tot hoofdingang (3%)	0,6%	1,8%	0,6%
Toegang tot lokalen (3%)	0%	1,8%	1,2%
Toegang tot bibliotheek (2%)	0%	1,6	0,4%
Betalen in restaurant (14%)	1,1%	9%	4,5%
Printen/kopiëren (4%)	0%	2,5%	1,5%

Functie binnen de onderwijsinstelling (vervolg)	Studenten OV-chipkaart (vervolg)	Studentenpas (vervolg)	Geen van beide kaarten (vervolg)
Inschrijven voor vakken (2%)	0%	1%	1%
Doen van tentamens (2%)	0%	1,3%	0,7%
Kopen van boeken (4%)	0,6%	2,7%	1,3%

3.2.4 Een substituuut voor de papieren OV-studentenkaart buiten de onderwijsinstelling

De respondenten hadden voor 1 januari 2010 buiten de onderwijsinstelling een lichte voorkeur om papieren OV-studentenkaart te gebruiken (zie paragraaf 3.2.2). Voor die groep studenten hebben wij onderzocht of zij in plaats van de papieren OV-studentenkaart ook hun studenten OV-chipkaart of studentenpas konden gebruiken. De resultaten zijn in onderstaande tabel weergegeven en zijn percentages van de totale populatie. De resultaten laten zien dat de groep studenten die voor 1 januari 2010 hun papieren OV-studentenkaart gebruikten buiten de onderwijsinstelling vaak hun studentenpas als substituuut kunnen gebruiken. Slechts een klein gedeelte, ongeveer één op de tien studenten, kan voor de verschillende functies buiten de onderwijsinstelling geen van beide kaarten gebruiken als substituuut voor de papieren OV-studentenkaart. Alleen ten behoeve van algemene legitimatie is dat percentage hoger: 32,2%. Daarvoor kan echter een algemeen identiteitsbewijs (paspoort, algemene identiteitskaart, rijbewijs) worden gebruikt.

Functie buiten de onderwijsinstelling	Studenten OV-chipkaart	Studentenpas	Geen van beide kaarten
Toegang tot kroegen/clubs (53%)	12,2%	34,5%	12,2%
Legitimatie (62%)	14,9%	19,8%	32,2%
Korting in kroegen/clubs (60%)	15%	41,4%	10,8%
Korting in restaurants (57%)	12,5%	35,9%	10,3%
Korting in winkels (58%)	13,9%	34,2%	14,5%
Korting op mijn zorgpolis (62%)	16,1%	36,6%	13%
Korting bij online shoppen (47%)	11,3%	25,9%	12,2%
Korting op rijlessen (49%)	14,2%	28,9%	9,3%

Functie buiten de onderwijsinstelling (vervolg)	Studenten OV- chipkaart (vervolg)	Studentenpas (vervolg)	Geen van beide kaarten (vervolg)
Korting op theater- en concertkaartjes (53%)	14,3%	31,3%	10,1%
Korting op het kopen van muziek (50%)	9,5%	30%	11%
Korting op sport (33%)	9,6%	19,5%	5,9%
Korting in musea (51%)	13,3%	34,2%	9,2%
Korting op reizen (68%)	38,8%	24,5%	9,5%
Korting op mobiele telefoons (52%)	15,1%	23,9%	13,5%
Korting op fastfood (bezorgen) (52%)	11,4%	28,6%	14%
Korting bij de kapper (55%)	11,6%	39,1%	8,8%
Korting in de bioscoop (60%)	18,6%	37,8%	8,4%
Korting op boeken (55%)	12,1%	38%	9,4%

3.3 Resultaten van rondje langs de instellingen

Het beleid van de instellingen ten aanzien van het uitgeven van collegekaarten of studentenpassen is zeer gevarieerd. De meeste instellingen geven jaarlijks een studentenpas uit, voorzien van een pasfoto. Sommige instellingen voorzien de pas echter niet van een pasfoto of geven helemaal geen pas uit. Vooral MBO instellingen volstaan soms met een brief aan de student die dan dient als bewijs van inschrijving. Andere instellingen werken met een stamkaart met pasfoto, die eenmalig wordt uitgegeven voor de hele studieduur, en een jaarlijks inschrijvingsbewijs zonder pasfoto. Er zijn ook instellingen die uitsluitend een kaart uitgeven voor de hele studieduur, en die deze kaart na afloop van de studie niet innemen. Slechts weinig instellingen nemen de pas in bij voortijdig staken van de studie. Een enkele instelling heeft de kaart uitgerust als chipkaart. De jaarlijkse inschrijving is dan soms uitsluitend elektronisch op de kaart aangebracht. Daarmee verliest de instellingkaart (net als de OV-chipkaart) de functie van studentenlegitimatie op zicht.

De enorme variatie in soorten studentenpassen, in de uitgifteprocessen en in het innamebeleid sticht verwarring in de markt die zich op studenten richt. Vooral MBO studenten zijn daarvan de dupe, omdat bij MBO instellingen de variatie het grootst is. Overigens kregen veel MBO studenten ook al geen papieren OV-studentenkaart, omdat zij niet in aanmerking kwamen voor studiefinanciering.

De papieren OV-studentenkaart werd binnen vrijwel geen enkele instelling gebruikt. Volgens sommige instellingen werd de papieren OV-studentenkaart alleen geaccepteerd als tijdelijke vervanging van een zoekgeraakte studentenpas

4. Analyse

In dit hoofdstuk worden de resultaten geanalyseerd:

1. Functies van de papieren OV-studentenkaart
2. Negatieve gevolgen voor studenten
3. Mogelijkheden van huidige studentenpas
4. Alternatieven

4.1 Functies van de papieren OV-studentenkaart

Uit de enquête blijkt dat de studenten de papieren OV-studentenkaart nauwelijks gebruikten binnen de onderwijsinstelling. Afhankelijk van de functie gebruikte 86% tot 98% van de respondenten binnen de onderwijsinstellingen de studentenpas en slechts 2% tot 14% de papieren OV-studentenkaart. Het gebruik van de papieren OV-studentenkaart buiten de onderwijsinstelling (behalve het reizen met het OV) was groter. Per functie gebruikte 33% tot 68% van de respondenten buiten de onderwijsinstelling de papieren OV-studentenkaart en 32% tot 67% de studentenpas.

	Kaart	Papieren OV-studentenkaart	Studentenpas
Functies			
Binnen de onderwijsinstelling		2% - 14%	86% - 98%
Buiten de onderwijsinstelling		33% - 68%	32% - 67%

4.2 Negatieve gevolgen voor studenten

Uit de enquête blijkt dat de negatieve gevolgen voor studenten binnen de onderwijsinstelling minimaal zijn. Slechts een zeer beperkte groep studenten (per functie tussen de 0,4% en 4,5% van de totale populatie) ondervindt nadelige gevolgen, omdat zij geen vervangende kaart kunnen gebruiken.

Buiten de onderwijsinstellingen werd de papieren OV-studentenkaart vaker gebruikt voor verschillende functies. De belangrijkste functies zijn legitimatie en het verkrijgen van verschillende kortingen. 32,2% van de totale populatie geeft aan dat zij noch de studenten OV-chipkaart noch hun studentenpas kunnen gebruiken ter legitimatie. Vanaf 1 januari 2005 moet iedereen zich kunnen legitimeren in Nederland. Dat betekent dat iedereen altijd een geldig identiteitsbewijs bij zich moet hebben. Voor verschillende kortingen geven 5,9% (sport) tot 14,5% (winkels) van de studenten aan

dat zij geen vervangende kaart hebben. De nadelige gevolgen voor studenten zijn daarmee ook buiten de onderwijsinstelling beperkt.

Functies	Geen substituuat voor papieren OV-studentenkaart
Binnen de onderwijsinstelling	0,4% - 4,5%
Buiten de onderwijsinstelling ¹	5.9% - 14,5%

4.3 Mogelijkheden van huidige studentenpas

Uit de enquête blijkt dat voor de verschillende functies binnen de onderwijsinstelling tussen 86% en 98% door studenten de studentenpas wordt gebruikt. Is dat ook mogelijk buiten de onderwijsinstelling waar studenten al ongeveer even vaak gebruik maakten van de papieren OV-studentenpas als van de studentenpas? Uit de enquête blijkt dat de studentenpas ook buiten de onderwijsinstellingen vaak gebruikt kan worden in plaats van de papieren OV-studentenkaart. Afhankelijk van de functie geeft tussen de 19,5% en 41,4% van de totale populatie aan dat zij hun studentenpas kunnen gebruiken. Een enkeling van de studenten die zegt hun studentenpas niet als vervanging te kunnen gebruiken heeft er geen, of geen studentenpas met een pasfoto. Sommige studenten geven aan dat hun studentenpas buiten de instelling niet als zodanig herkend wordt. Dit betreft vooral, maar niet uitsluitend, MBO-studenten.

Functies	Studentenpas als substituuat voor papieren OV-studentenkaart
Buiten de onderwijsinstelling	19,5% - 41,4%

4.4 Alternatieven

De volgende maatregelen kunnen worden overwogen op basis van deze bevindingen:

1. *Niets doen*
2. *Meer uniformiteit aanbrengen in studentenpassen*
3. *De OV-chipkaart gebruiken als stamkaart*
4. *Centraal uitgeven van een uniforme studenten identiteitskaart*
5. *OV-chipkaart als studentenidentificatie*

---

¹ Exclusief algemene legitimatie

1. Niets doen

Slechts tussen de 0,4% en 14,5% van de studenten heeft aangegeven hun studentenpas niet binnen en buiten de onderwijsinstelling te kunnen gebruiken als vervanging voor de papieren OV-studentenkaart voor gebruikte niet-OV functies. Dat komt voornamelijk vanwege de variëteit aan studentenpassen die daardoor niet altijd als zodanig worden herkend. Men kan zich afvragen of het de taak van de overheid is om dit probleem op te lossen. WO- en HBO-Studenten kunnen altijd de ISIC kaart aanschaffen. Veel MBO-studenten kregen al geen OV-studentenkaart. Het is mogelijk dat indien de gedupeerde studenten (via hun organisaties) hun instellingen aanspreken, er meer uniformiteit komt in studentenpassen, waardoor deze vaker door het bedrijfsleven als studentenlegitimatie worden herkend en geaccepteerd.

2. Meer uniformiteit aanbrengen in studentenpassen

De centrale overheid zou kunnen stimuleren dat er meer uniformiteit komt in de door de instellingen uitgegeven studentenpassen. Men zou de instellingen kunnen aanbevelen om altijd een studentenpas uit te geven die aan bepaalde voorwaarden voldoet, zoals het dragen van een pasfoto, vermelding van de geboortedatum en de geldigheid van inschrijving².

3. De OV-chipkaart gebruiken als stamkaart

De duurste delen van het proces van uitgifte van identiteitskaarten zijn het collecteren en aanbrengen van de pasfoto en de persoonlijke uitgifte van de kaart. Beide worden reeds verricht door TLS bij het uitgeven van de gepersonaliseerde OV-chipkaart. Het is mogelijk daarop "mee te liften" door die chipkaart te beschouwen als stamkaart en daarnaast een (goedkoop) bewijs van inschrijving zonder pasfoto uit te geven. De OV-chipkaart (met pasfoto) dient dan als het identiteitsbewijs voor het bewijs van inschrijving dat geen pasfoto draagt. Het bewijs van inschrijving heeft dan de geldigheid van een enkel studiejaar. Het bewijs van inschrijving wordt gekoppeld aan de OV-chipkaart door de naam van de student en/of het nummer van de OV-chipkaart (goed zichtbaar) te vermelden op het bewijs van inschrijving. Overigens zou ook de algemene identiteitskaart als stamkaart kunnen dienen.

OV-chipkaart en bewijs van inschrijving kunnen beide in een doorzichtig mapje worden bewaard. Het bewijs van inschrijving zou zelfs kunnen worden uitgevoerd als (verwijderbare) sticker die op de OV-chipkaart wordt geplakt.

De bewijzen van inschrijving kunnen door de instellingen worden uitgegeven. Een enkele instelling vermeldt nu al op de studentenpas het nummer van de OV-chipkaart. De bewijzen van inschrijving kunnen ook door DUO aan de student toegezonden worden. Zij kunnen meegestuurd worden met andere correspondentie tussen DUO en student, waardoor de kosten beperkt blijven. Aandachtspunt hierbij is wel dat DUO nu alleen met studenten te maken heeft die recht hebben op studiefinanciering.

---

² Het is van belang dat het college- of studiejaar vermeld staat, bijvoorbeeld 2010-2011.

De instellingen zouden ook gezamenlijk Studielink kunnen verzoeken een bewijs van inschrijving aan de studenten toe te sturen. Hier zijn wat meer kosten aan verbonden: zo'n 2 Euro, aangezien Studielink nu vooral via Internet met de studenten communiceert. Deze kosten veranderen echter in besparingen indien de instellingen hiermee hun eigen uitgifteproces van studentenpassen kunnen vervangen. De studentenpas van de instellingen vervalt dan. Desgevraagd zien de meeste instellingen geen principiële problemen in het centraal uitgeven van studentenpassen.

4. Centraal uitgeven van een uniforme studenten identiteitskaart

Indien besloten zou worden om iedere student jaarlijks te voorzien van een (extra) studenten identiteitskaart, moet worden gerekend met jaarlijkse kosten van 10 à 15 Euro per kaart. Er moet dan een apart uitgifte en innameproces opgezet worden. Deze taak kan door DUO uitgevoerd worden. Momenteel 'kent' DUO alleen studiefinanciering-gerechtigden. Niet alle studenten hebben recht op studiefinanciering. Een meer voor de hand liggende organisatie die zo'n kaart kan uitgeven is Studielink, waar de inschrijving van alle studenten plaats vindt. Studielink is echter een onafhankelijke organisatie, bestuurd door de universiteiten en hogescholen. Zo'n initiatief moet daarom van de instellingen komen.

Indien centraal een uniforme studenten identiteitskaart wordt uitgegeven kan deze in principe de studentenpassen van de instellingen vervangen. De kaart (en het procesbeheer) moet zich dan wel eerst bewijzen. Instellingen zijn autonoom in het uitgeven van studentenpassen. Bovendien kennen een aantal instellingen chipkaarten die voor (veel) meer gebruikt worden dan voor identificatie-opzicht. Chipkaarten worden gebruikt voor toegangscontrole, betaling in kantines, bibliotheekverkeer, etc. Het uitgeven van een landelijke chipkaart met deze functies zou meerkosten met zich meebrengen en het beheer compliceren.

5. OV-chipkaart als studentenidentificatie

Voor de volledigheid moet nog de optie worden genoemd om de OV-chipkaart alsnog aan te passen voor student-identificatiedoeleinden. Er moet dan een apart uitgevoerde OV-chipkaart voor studenten worden uitgebracht. Dit vereist een apart aanmaak- en uitgifteproces. Bovendien moet dan de geldigheid, die nu 5 jaar bedraagt, parallel lopen met de studie-inschrijving. Dat betekent ofwel een jaarlijkse uitgifte van de kaart, of een innameproces bij beëindiging van de studie.

Deze optie is in strijd met het beleid van TLS, de uitgever van de OV-chipkaart. TLS wil een uniforme kaart voor alle reizigers uitgeven, waarbij het product (en daarmee het type reiziger) uitsluitend elektronisch op de kaart wordt geladen. TLS is (desgevraagd) niet bereid dit beleid te wijzigen. Bovendien kent TLS geen innameproces van kaarten die hun geldigheid hebben verloren.

Bovendien komen niet alle studenten in aanmerking voor een studenten OV-chipkaart. Onder andere MBO studenten jonger dan 18 jaar krijgen geen studiefinanciering. Daarnaast kiezen sommige studenten ervoor de kaart niet op te halen.

In de volgende tabel zijn de verschillende alternatieven samengevat.

Alternatief	Betrokken partijen	(Meer)kosten per kaart	Kosten per jaar
<i>1. Niets doen</i>	-	-	-
<i>2. Meer uniformiteit aanbrengen in studentenpassen</i>	Instellingen	Afhankelijk van de instelling	EUR 50 000 voor een campagne richting instellingen (eenmalig)
<i>3. De OV-chipkaart gebruiken als stamkaart</i>	Instellingen, DUO of Studielink	EUR 0 (Instellingen), EUR 0,5 (DUO) of EUR 2,- (Studielink)	EUR 0, EUR 350 000 of EUR 1 400 000
<i>4. Centraal uitgeven van een uniforme studenten identiteitskaart</i>	DUO of Studielink	EUR 15,-	EUR 10 500 000
<i>5. OV-chipkaart als studentenidentificatie</i>	TLS (is daar nu niet toe bereid)	EUR 5,-	EUR 2 800 000

5. Advies Berenschot

Het probleem van het verdwijnen van de papieren OV-studentenkaart blijkt zeer beperkt van omvang te zijn: rond de 10% van de studenten wordt erdoor geraakt. Deze studenten gebruiken functies waarvoor zij de studentenpas van de instelling waar zij studeren niet kunnen inzetten. Overigens waren dit functies van de papieren OV-studentenkaart die nooit bedoeld waren om door de kaart vervuld te worden.

De reden waarom sommige studentenpassen niet kunnen worden gebruikt is omdat ze niet aan bepaalde eisen voldoen: er staat geen pasfoto op of de geldigheid is onduidelijk. Dit kan worden opgelost door de instellingen te adviseren over de uitvoering van studentenpassen, zoals het dragen van een pasfoto, vermelding van de geboortedatum en van de geldigheid (het studiejaar). Dit is vermeld als alternatief 2 in paragraaf 4.4. Indien het lukt om meer uniformiteit in die passen te verkrijgen zal het bedrijfsleven de studentenpassen gemakkelijker accepteren als vervanging voor de papieren OV-studentenkaart.

De gepersonaliseerde OV-chipkaart kan uitstekend dienst doen als stamkaart (identificatiemiddel) voor een bewijs van inschrijving. Dat zou het uitgeven van studentenpassen door de instellingen vergemakkelijken. Die studentenpassen hoeven dan niet meer voorzien te worden van een pasfoto, maar worden d.m.v. naam en/of nummer gekoppeld aan de OV-chipkaart. Dit is vermeld als alternatief 3 in paragraaf 4.4.

Tenslotte kunnen studenten gestimuleerd worden de CJP/ISIC kaart aan te schaffen. Deze kaart biedt talloze voordelen, nationaal en internationaal. Het zou moeten worden uitgezocht in hoeverre MBO studenten in aanmerking komen voor de ISIC en of het beleid van de ISIC-uitgifteinstanties in Nederland niet te restrictief is ten aanzien van MBO studenten.